

DET KONGELIGE
SAMFERDSELSDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

15/1230-

09.02.2016

Bompengereformen - status og videre prosess

Vi viser til dialogen om bompengereformen og omorganiseringen av bompengesektoren.

Vi vil takke for nyttige møter på administrativt nivå som ble gjennomført i november/desember 2015 mellom de respektive fylkeskommuner som eiere av de fem nye regionale bompengeselskapene og Samferdselsdepartementet. Dette var arbeidsmøter med sikte på å svare på spørsmål og oppklare evt. uklarheter knyttet til rammebetingelsene for de nye selskapene (ref. Samferdselsdepartementets brev av 29.10.2015 og Prop. 1 S Tillegg 2 (2015-2016)).

Samferdselsdepartementet signaliserte at vi ville komme med et nytt brev til fylkeskommunene tidlig på nyåret, der vi blant annet ville skissere et opplegg for videre dialog i tiden som kommer.

Status for etableringen av de fem regionale bompengeselskapene

Samferdselsdepartementet opplever at det var en positiv stemning på møtene i november/desember. Fylkeskommunene synes å være godt i gang med å forberede etablering av nye felleseide selskap eller å bygge videre på eksisterende selskap og tilpasse disse til nye rammebetingelser.

Vårt inntrykk er at det legges opp til å få avklaringer gjennom fylkestingenes behandling i løpet av våren, slik at de fleste politiske avklaringer som er nødvendige for å etablere alle fem selskapene i tråd med rammebetingelsene/ha alle eierfylkene inne på eiersiden i de respektive selskapene, er på plass i løpet av første halvår 2016.

Postadresse

Kontoradresse

Telefon*

Saksbehandler

22 24 90 90

Tone Førland

Org no.

Hardeland

postmottak@sd.dep.no

<http://www.sd.dep.no/>

972 417 904

22 24 83 41

Gjennomføring av reformen

Samferdselsdepartementet legger til grunn at for å bli et av de regionale bompengeselskapene i den nye organiseringen av bompengesektoren må det (etter at selskapet er etablert), inngås en overordnet avtale mellom de regionale bompengeselskapene og staten. Denne avtalen vil gjenspeile de statlige rammebetingelsene for selskapene, jf. Stortingets behandling av Prop. 1 S Tillegg 2 (2015-2016). Denne overordnede avtalen vil danne grunnlaget for staten til å følge opp selskapene og påse at de drives i tråd med forutsetningene for bompengeinnkreving. I tillegg legges det opp til at det for hvert bompengeprosjekt som vedtas av Stortinget, inngås prosjektspesifikke avtaler. Det pågår et arbeid med å utarbeide både en overordnet avtale og standard prosjektspesifikke avtaler som nevnt over. Samferdselsdepartementet vil snarest mulig komme tilbake til fylkeskommunene med utkast til avtaletypene for å få synspunkter på disse.

Et annet sentralt element i det pågående arbeidet er tilrettelegging for den rent tekniske gjennomføringen av omorganiseringen. Statens vegvesen har ansvar for helt sentrale elementer i bompengeinnkrevingen, og må blant annet legge til rette for at bompengeinnkrevingen rent teknisk skal knyttes til ny organisering. Det må avklares hvordan dette best kan gjøres, bl.a. i dialog med bransjen. Vegdirektoratet vil sikre overordnet planlegging, koordinering og oppfølging av de aktiviteter Statens vegvesen har ansvaret for knyttet til dette. Vegdirektoratet vil også koordinere Statens vegvesens aktiviteter mot andre interessenter som f.eks. fylkeskommunene og bompengeselskapene. Dette arbeidet skjer parallellt med den pågående dialogen mellom Samferdselsdepartementet og fylkeskommunene om etableringen av ny organisering av sektoren.

Utsteder

Det er lagt til grunn at utstederfunksjonen skal skilles fra bompengeselskapene.

En premiss for fremtidig organisering av bompengesektoren er at alle utstedte brikker, som i dag, skal fungere i alle landets elektroniske bompengestasjoner. Det betyr at en utsteder må ha et avtaleforhold med hvert enkelt bompengeselskap. Hvordan dette skal løses rent praktisk er et av de forholdene som må utredes nærmere.

I forbindelse med utskillingen av utstederfunksjonen er det viktig både å sikre at funksjonen ivaretas i omorganiseringsprosessen og tiden fremover, og at det legges til rette for en hensiktsmessig løsning på permanent basis.

På møtene i november/desember ga flere regioner uttrykk for at de ønsket å gå veien om et i første rekke regnskapsmessig og internt organisatorisk skille mellom operatør og utsteder innenfor det nye bompengeselskapet, før utsteder skilles helt ut fra selskapet. Samferdselsdepartementet synes dette kan være en hensiktsmessig tilnærming i en overgangsperiode. Departementet legger opp til å ha hovedelementene i et rammeverk klart for en utskilt utstederfunksjon i løpet av 2. halvår 2016. Vi antar at dette vil være viktig grunnlag for vurderingene som fylkeskommunene gjør når det gjelder egen rolle i denne sammenheng. Det vil ikke ligge til rette for en fullstendig utskilling av utstederfunksjonen før det formelle rammeverket foreligger.

Det pågående arbeidet med rammeverk omfatter blant annet å fastsette innretning og nivå på utstedergodtgjørelse, samt avklare forholdet til merverdiavgift. Det er etablert en dialog med driftsmiljøene om dette.

I dette arbeidet må en også beskrive en løsning for håndtering av potensielt dårlige betalere, fritaksbrikker, forskuddsavtaler m.v.

I tillegg til å fastsette innholdet i et rammeverk for en utskilt utstederfunksjon, må det avklares hvordan den fremtidige utstederfunksjonen formelt skal reguleres.

I tilknytning til utskilling av utstederfunksjonen fra bompengeselskapene, kan det oppstå forskjellige spørsmål. Departementet ser i denne sammenheng nærmere på spørsmål som gjelder overføring av kundemasse, om denne kan ha en økonomisk verdi, og i tilfelle verdsetting av kundemassen.

Det må avklares hvordan forskuddsbaserte rabatter skal håndteres i ny organisering. Dette er allerede i dag komplekst, men kan potensielt bli enda mer utfordrende å håndtere når utsteder skilles ut i en egen enhet. Vi minner i denne sammenheng om at Stortinget, gjennom behandlingen av statsbudsjettet for 2016, har gitt tilslutning til at ny, enhetlig takst- og rabattstruktur skal legges til grunn for nye bompengeprojekt. Samferdselsdepartementet har også fått tilslutning til å sette i verk en gjennomgang av alle eksisterende prosjekt med sikte på omlegging til den nye takst- og rabattstrukturen. Den strukturen innebærer en standardisering av rabatter og fjerning av lokale særordninger med sikte på en forenkling av systemet og bedre brukervennlighet. Omleggingen skal baseres på lokalpolitiske vedtak og fylkeskommunene vil derigjennom ha en sentral rolle i å legge til rette for den forenklingen i bompengerinnkrevningen som Stortinget har gitt sin tilslutning til.

Ny ansvarsdeling i sektoren / SVVs rolle

En annen del av bompengereformen er en gjennomgang av rollefordelingen i bompengesektoren. Statens vegvesen vil fremdeles ha flere viktige roller i sektoren etter omorganiseringen, blant annet for å ivareta rollen som myndighetsorgan knyttet til bompengereinnkrevningen. I det pågående arbeidet må de ulike rollene som skal ivaretas drøftes nærmere. Blant annet gjøres det en vurdering av om deler av det operative ansvaret som i dag ligger hos Statens vegvesen kan og bør flyttes til de regionale bompengeselskapene og utstederselskap. Her må det avklares hvem som skal ha ansvar for innkrevingsutstyr (som vegkantutstyr og ulike deler av sentralsystemet) og for bompengebrikkene (innkjøp og logistikk) i fremtiden. Videre må det avklares hvilken form for tilsyns- og godkjenningsrolle det vil være naturlig at Vegdirektoratet (eller andre) skal ha i fremtiden for blant annet å ivareta samvirkningsevnen (én brikke som fungerer i hele landet).

Samtidig må de ulike komponentene og samvirkningsevnen i bompengereinnkrevningen ivaretas også i en overgangsperiode før ny, endelig organisering er fullt ut operativ. Hvor lang overgangsperioden vil bli avhenger blant annet av i hvilken grad og tempo eksisterende bompengeprojekt legges til de regionale bompengeselskapene.

Samferdselsdepartementet legger opp til en overordnet, helhetlig tilnærming til fremtidig ansvarsdeling i bompengesektoren, samtidig som både Statens vegvesen og fylkeskommunene bidrar med sine innspill og vurderinger.

Ordning for å redusere finansieringskostnadene

Regjeringen har tidligere lagt til grunn at en rentekompensasjonsordning for bompengelån skulle gi incentiv i omorganiseringsprosessen. Gjennom forliket om statsbudsjett for 2016 har Stortinget konkludert med at det i 2016 skal bevilges 100 mill. kr til en rentetilskuddsordning. Tilskuddet skal fordeles mellom nærmere spesifiserte prosjekter.

Videre ba Stortinget regjeringen om å vurdere andre alternative innretninger for å oppnå lavere finansierings- og innkrevingskostnader i tråd med intensjonen i bompengereformen, for eksempel gjennom en statlig låneordning. Samferdselsdepartementet har allerede igangsatt arbeid for å skissere løsninger i tråd med Stortingets vedtak. Dette vil bli presentert i statsbudsjettet for 2017.

Opplegg for videre dialog

På møtene med fylkeskommunene i november/desember 2015 stilte også Samferdselsdepartementet sine eksterne, faglige konsulenter til disposisjon. Samferdselsdepartementet vil legge til rette for at fylkeskommunene også i det videre arbeidet utover våren får anledning til å diskutere diverse problemstillinger knyttet til omorganiseringen. Samferdselsdepartementet legger opp til jevnlig status/arbeidsmøter mellom Samferdselsdepartementet, Vegdirektoratet og konsulentene utover våren, og noen av disse møtetidspunktene vil være disponible for fylkeskommuner som måtte ønske å diskutere enkelte problemstillinger – en form for "helpdesk" i gjennomføringen av reformen. Som opplyst i e-post av 2.2.2016 til kontaktpunktene, er følgende tider satt av til dette:

- Onsdag 9. mars kl 9 – 15
- Onsdag 20. april kl 9 – 15

På disse datoene kan det avtales tidspunkt for møter eller videokonferanser. For å avtale tidspunkt, vennligst ta kontakt med Mari Braaten Larssen i Vegseksjonen i Samferdselsdepartementet på Mari-Braaten.Larssen@sd.dep.no.

Samferdselsdepartementet har også etablert dialog med bompengibransjen for å få innspill fra driftsmiljøene med sikte på å få et best mulig beslutningsgrunnlag i ulike deler av arbeidet.

I tillegg vil Vegdirektoratet invitere bompengibransjen til egne møter med sikte på å finne løsninger for å tilrettelegge for den praktiske gjennomføringen av reformen. Dette vil være aktuelt blant annet for å diskutere løsninger for tilpasninger i systemløsninger som Vegdirektoratet har ansvaret for.

Tilbakemelding fra fylkeskommunene

Vi legger til grunn at fylkeskommunene har – eller innhenter – den nødvendig kompetansen for å etablere aksjeselskap. Samtidig ser vi at det er en del særlige problemstillinger knyttet til prinsippene for bompengeneinnkreving og bompengesektoren som tilsier at det vil være nyttig for fylkeskommunene å få departementets (og departementets konsulenter) vurdering av i denne fasen. I lys av innholdet i dette brevet, ber vi om tilbakemelding om det er spesielle problemstillinger som fylkeskommunene ønsker få en vurdering av.

I Samferdselsdepartementets brev av 29.10.2015 skisserte vi noen spørsmål som innspill til det videre arbeidet:

Bompengeselskap

- i. Hvordan tenker fylkeskommunene i hver region å etablere det regionale bompengeselskapet – som et nytt selskap, eller basert på et eksisterende bompengeselskap innenfor regionen? *Hva er tidsplanen for arbeidet?*
- ii. Hvilke av sine eksisterende prosjekter ønsker fylkeskommunene å legge til de nye selskapene? Hvilke prosjekt er det ønskelig å ikke endre organisering av, og hva er evt. begrunnelsen. Hvordan ser fylkeskommunene for seg at nye aktuelle og kommende prosjekter skal organiseres? *Hva er tidsplanen for å knytte eksisterende prosjekt/selskap til det regionale selskapet?*
- iii. Vi ser at det kan være behov for at fylkeskommunene må vurdere problemstillinger knyttet til kontraktsmessige forhold for eksisterende bompengeprojekt/selskap ved overgang til ny organisering. Dette gjelder blant annet om det er vilkår i inngåtte avtaler om innlån, samt vilkår i for eksempel driftskontrakter, som må vurderes i denne sammenheng. Har fylkeskommunene gjort vurderinger av om denne typen problemstillinger er aktuelle og eventuelt hvordan vil de bli håndtert? Når det gjelder avtalene med Statens vegvesen, må det som nevnt inngås ny bompengeselskap mellom de regionale bompengeselskapene og staten v/ Statens vegvesen.

Utsteder

- iv. Samferdselsdepartementet ber om tilbakemelding fra eierne av de respektive regionale bompengeselskapene om de p.t. også ønsker å være ansvarlig for en egen, utskilt utstederfunksjon.
- v. Er det fra fylkeskommunenes side ønskelig med en nasjonal utsteder som ivaretar utstedelse av betalingsbrikken og håndtering av avtalekunder?

Spørsmålene ble diskutert på møteserien i november/desember 2015, og departementet sa der at vi ville komme tilbake med en frist for skriftlig tilbakemelding. I tilknytning til de to første spørsmålene ber vi nå også om en tidsplan (jf. tekst i kursiv i pkt. i og ii over). Når det gjelder spørsmålene knyttet til utsteder har vi forståelse for at det vil være vanskelig å gi en klar konklusjon før det foreligger fastlagte rammebetingelser for en utskilt utstederfunksjon, jf. omtalen over om dette.

Vi ønsker å supplere spørsmålene knyttet til arbeidet med bompengeselskapene noe og ber om en redegjørelse på følgende punkter:

- vi. Legges det opp til organisering etter prosjekt- eller konsernmodell, evt. kombinasjon?
- vii. Hvilke planer har eierne for ivaretagelse av driften?

I den grad det er mulig å skissere andre tidsplaner for arbeidet er vi interesserte i å få oversikt over disse.

Vi ber om tilbakemelding på spørsmålene innen 31. mars 2016.

Avsluttende kommentarer

Dette brevet er adressert til de respektive kontaktpunktene for de fem selskapene, og det er også fra disse vi ber om tilbakemelding på spørsmålene over. I tillegg er alle 19 fylkeskommuner satt på kopi.

Vi imøteser tilbakemeldinger fra de fem regionene og ser fram til den videre dialogen.

Med hilsen

Ola Brattegard (e.f.)
avdelingsdirektør

Tone Førland Hardeland
underdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Kopi til:

Akershus fylkeskommune
Akershus fylkeskommune
Aust-Agder fylkeskommune
Buskerud fylkeskommune
Finansdepartementet
Finnmark fylkeskommune
Hedmark fylkeskommune
Hordaland fylkeskommune
Kommunal- og moderniseringsdepartementet
KS
Møre og Romsdal fylkeskommune
Nordland fylkeskommune
Nord-Trøndelag fylkeskommune
Norvegfinans
Nærings- og fiskeridepartementet
Oppland fylkeskommune
Oslo kommune - Byrådsavdeling for miljø og samferdsel
Rogaland fylkeskommune
Sogn og Fjordane fylkeskommune
Statsministerens kontor
Sør-Trøndelag fylkeskommune
Telemark fylkeskommune
Troms fylkeskommune
Vegdirektoratet
Vest-Agder fylkeskommune
Vestfold fylkeskommune
Østfold fylkeskommune

Adresseliste

Bjørn Inge Midtgard

Jan Tore Hanssen

Marius Maske

Rune Hoff

Willfred Nordlund